

Předpony s, z

Psaní předpony s/z je určeno významem daného slova.

Předpona s

Směr dohromady, na jedno místo, dovnitř, k sobě.

svolat, skamarádit se, sbíhat, slít, sešít, srůst

Svolal poradu. Brzy se skamarádili. Cesty se sbíhaly. Slil dvě kapaliny.

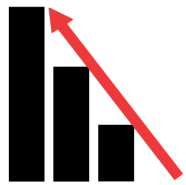

Směr shora dolů, z povrchu pryč.

shodit, setřít, svléct, smazat, stéct, sloupnout

Shodil na zem. Setřel prach. Svlékl si čepici. Smazal tabuli. Voda stekla na podlahu. Sloupl etiketu.

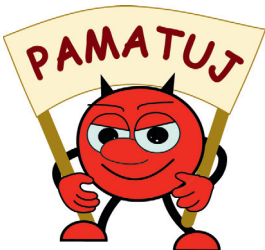
Patří sem i slovo **sprovodit** (ze světa), které přeneseně vyjadřuje směr z povrchu pryč (ve smyslu něčeho nebo někoho se zbavit).

Zmenšení objemu až zánik.

shnít, shořet, scvrknout se, spálit

V košíku ležela shnilá jahoda. Všechno dřevo nám shořelo. V kamnech jsme spálili černé uhlí.

Ustálená tradice ve slovech:

skonat, skončit, schovat se, slevit, spasit, spálit, spáchat, stěžovat si, stýskat si, stvořit, splatit, spotřebovat, spropitné, strávit potravu, strávit čas

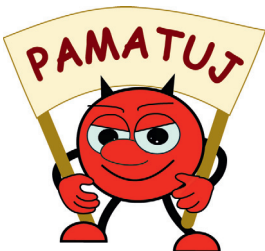
Předpona z

Změna stavu, dokončení děje

zhubnout, zčervenat, zblednout, zbohatnout, zkapalnit

zbořit, zmoknout, zlámat, zkazit, zfilmovat, zrušit

Ustálená tradice

zkoumat, zkoušet, zhostit se, zpěčovat se, zpověď, zpívat, zpupný, zpytovat, ztepilý, zřít, způsob, způsobit, zprostit, ztratit, ztroskotat, zřít se

Předpony s, z

Pozor na slova, která existují v obou variantách, ale mají jiný význam:

lišící se ve výslovnosti:

zvést (zkazit, vyvést něco zlého)	svést (ke lži, z kopce, dohromady)
zlézat (hory)	slézat (odněkud dolů nebo k sobě)
zlíbat (od hlavy až k patě)	slíbat (rtěnku – tzn. setřít)
zmazat (umazat)	smazat (tabuli – tzn. setřít)
zjednat (nápravu, na práci)	sjednat (mír, dohodu)
zužovat (učinit úzkým, např. zužovat kalhoty)	sužovat (někoho trápit)

výslovnost stejná:

zběhlý (zkušený, kdo dezertoval)	sběhlý (ve smyslu shromážděný lid)
zbít (ublížit někomu)	sbít (přítlouci k sobě)
zhlédnout (např. film)	shlédnout (z okna dolů)
zkosit (učinit kosým)	skosit (pokosit např. louku)
zpráva (jako informace, např. zpráva z domova)	správa (starání se, např. správa majetku)

Předpony s/z u příslovečných spřezek

se řídí původní předložkou,

např. sbohem, stěží, zcela, zlehka, zleva, zpět (zpátky), zticha, zblízka, zdáli.

Príslovečné spřezky **shora**, **shůry**, **svrchu** vycházejí z dříve hojněji používaného pravidla, podle kterého lze použít předložku „s“ s 2. pádem, pokud tím naznačujeme pohyb dolů nebo z povrchu pryč. Proto píšeme **předponu s**.

stěží X ztěžka

ztěžka (podobně jako zlehka, zticha)
Ztěžka dosedl na židli.

stěží (vychází ze spojení s tíží)
Stěží ten úkol dokončí.

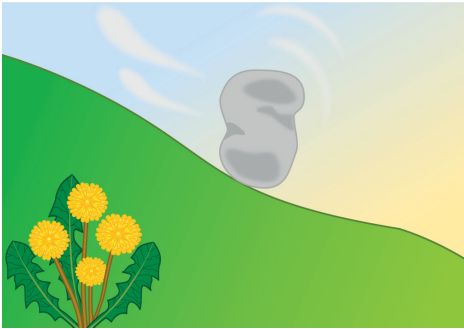

1. Dopln předponu s-, z-.

Učitel své žáky rychle __rovnal. Žáci se vrátili __pět do třídy. Tatínek byl ve __měnárně. Přečetl jsem si __právu o __troskotané lodi. __účastnili jsme se prů__kumu veřejného mínění. Tonda si __lepšil prospěch. Děti si __lepily papírového draka. Byl vyděšený a celý __bledl. V jídelně máme pestrou __travu. Letošní dovolenou __trávíme u moře. Děti se __běhly kolem rozbitého letadélka. V kině jsme __hlédli nový film. Ne__křivil by mu jediný vlas. Chtěl by se __dokonalit v angličtině.

2. Přidáním předpony s vyjádří směr dolů, z povrchu pryč a užij slova ve větách.

válet *Kámen se sválel dolů.*

letět _____

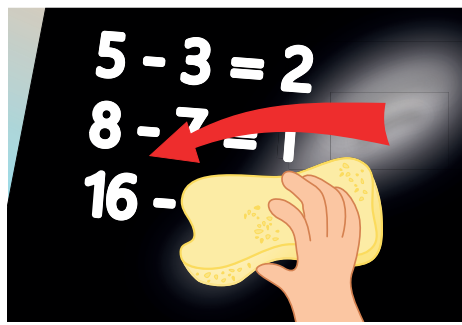
lízat _____

mýt _____

trhl _____

mazat _____

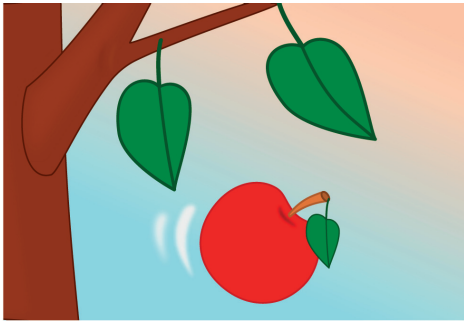
3. Doplně s, z.

___těžka se ___vedl ___e židle. ___vedl těžký boj ___ nepřitelem. Přečetl nám zajímavou ___kazku. Všechny kolegy si ___nepřátelil, protože nedodržel ___jednané podmínky. Musí se vyrovnat ___velkou finanční ___trátou. Nechala jsem si ___úžit kalhoty. Nechal v restauraci velké ___propitné. ___užovalo ho špatné ___vědomí. Postavil se k tomu ___přima. ___hořela jim střecha nad hlavou. Při ___koušce se pěkně ___potil. Spolužáci se po letech opět ___hledali. Poprosil ho, aby ___tlumil rádio. Byla to pro něj životní ___kušenost.

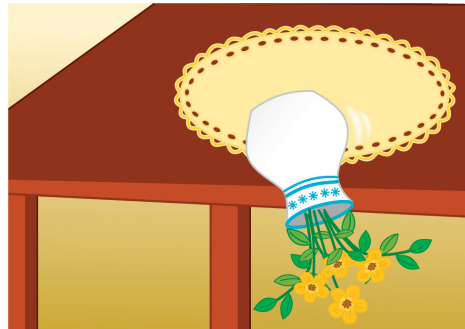

Předpony s, z

4. Užij slova ve větách, nech se inspirovat obrázky.

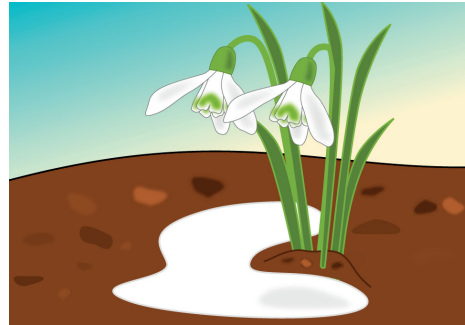
spadnout *Jablko spadlo ze stromu.*

shodit _____

svléknout _____

slézt _____

setřít _____

slézt _____

5. Správným užitím slov ve větách odliš jejich význam.

slíbat X zlíbat

slíbat _____

zlíbat _____